

“МОНГОЛ УЛСЫН АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ УР ЧАДВАРЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ” ТӨСЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛСНЭЭР МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, ТУХАЙН САЛБАРТ ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ, ҮР ДАГАВРЫН ТАЛААРХ ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

1.Өнөөгийн нөхцөл байдал, төслийг хэрэгжүүлэх хэрэгцээ, шаардлага

21 дүгээр зуун, нийтээр мэдлэгийн эдийн засагт шилжиж байгаатай уялдан аж үйлдвэржилтийн үеийн ажилчнаас мэдээллийн эрин үеийн чадамжтай ажилчин бэлтгэх мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын цогц системийг хэрэгжүүлэх шаардлага улам нэмэгдэж байна. Иймд мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын салбар нь мэргэжлийн сургалтын байгууллагууд төдийгүй ерөнхий боловсролын дунд, ахлах болон дээд боловсролын хөтөлбөрийн шатлалыг оновчтой хэрэгжүүлэх, ажлын байран дахь сургалт, мэргэшил дээшлүүлэх, хөрвөх чадварыг нэмэгдүүлэх сургалтын олон төрөл хэлбэрээр хэрэгжүүлэх, ажиллах хүчнийг тасралтгүй мэргэшүүлэх боловсролын зорилтыг хэрэгжүүлж байна.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалт (цаашид “МБТБС” гэх) нь чадамж, ур чадварыг албан болон албан бус хэлбэрээр эзэмшүүлж, боловсрол ба хөдөлмөрийн зах зээлийн шууд уялдааг хангадаг боловсролын онцлог салбаруудын нэг юм. Иймдээ ч сургалтын хөтөлбөр, орчин, сургах арга барил, нийгмийн түншлэлийн хамтын ажиллагаа гэсэн онцлог шинжүүдтэй, тэдгээрт хөрөнгө оруулалт маш ихээр шаарддаг салбар болно.

Монгол Улсын урт, дунд хугацааны бодлогын хэрэгжилтийг хангах, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан “Эрдэм боловсролтой Монгол хүн” зорилгыг хэрэгжүүлэх, тэгш, хүртээмжтэй, чанартай боловсролын нэгдсэн тогтолцоог бэхжүүлэх хүрээнд 2026 оныг “Боловсролыг дэмжих жил” болгон зарласан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын салбарыг хөгжүүлэх чиглэлээр тодорхой зорилтуудыг тусгасан. Тухайлбал: 1.3.3.5-д “Бүсийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй уялдуулан аймгуудын мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг төрөлжүүлж, 2 аймагт салбар дундын дадлага, үйлдвэрлэлийн баазыг байгуулна” гэж тусгасан.

Мөн ЮНЕСКО-ийн ЮНЕВОК¹ олон улсын байгууллагаас улс орнуудын МБТБС-ыг хөгжүүлэх чиглэлээр дэвшүүлсэн 2022-2029 оны стратегийн төлөвлөгөөнд:

- МБТБС ба ур чадварын тогтолцоонд дижитал шилжилт хийх;
- Насан туршийн суралцахуйн эрхийн тогтолцоо, түүнийг дэмжих;
- Автоматжуулалт, дижиталчлагдсан хөдөлмөрийн зах зээл хөдөлмөрийн зах зээл дэх ур чадварын зөрүүг багасгах;

¹ ЮНЕСКО-ийн Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол хариуцсан байгууллага

-Технологийн хувьсгалын эрин үеийн боловсрол, ур чадварын сургалт, насан туршийн суралцахуйн бодлого хэрэгжүүлэх;

-МБТБС-ын байгууллагуудад бизнес эрхлэх ур чадварын сургалтыг хөгжүүлэхийг улс орнуудад зөвлөж буй.

2.Төслийг хэрэгжүүлснээр гарах үр дүн, ач холбогдол

Төслийг хэрэгжүүлснээр боловсролын салбарт томоохон дэвшил гарч, хүний нөөцийн чадавх сайжирна.

- **Чанар, хүртээмж сайжрах:** Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцсэн жишиг сургалтын төв, дадлагын бааз, дотуур байртай болсноор орон нутгийн залуусын чанартай боловсрол эзэмших боломж нэмэгдэнэ. Энэ нь хот, хөдөөгийн боловсролын ялгааг багасгахад чухал нөлөөтэй.

- **Хөдөлмөрийн зах зээлийн шаардлагад нийцсэн боловсрол:** Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн сургалтын хөтөлбөрийг шинэчилж, ногоон, дижитал, автоматжуулалт зэрэг орчин үеийн чиг хандлагыг тусгаснаар төгсөгчид ажлын байран дээр шууд ашиглагдах мэдлэг, чадвартай болно. Энэ нь ажилгүйдлийг бууруулах, ажиллах хүчний ур чадварыг дээшлүүлэхэд хувь нэмэр оруулна.

- **Насан туршийн боловсролыг дэмжих:** MOOC (Massive Open Online Courses) платформыг нэвтрүүлснээр иргэд ажиллангаа, оршин суугаа газраасаа үл хамааран мэргэжил дээшлүүлэх, шинэ мэргэжил эзэмших боломжтой болно. Энэ нь насан туршийн боловсролын тогтолцоог хөгжүүлж, иргэдийн хувийн болон мэргэжлийн хөгжлийг тасралтгүй дэмжинэ.

- **Багшийн чадавх дээшлэх:** Бүс нутгийн багш нарын хөгжлийг дэмжих үйл ажиллагааг зохион байгуулснаар тэдний мэдлэг, арга зүй сайжирч, улмаар сургалтын чанарт эерэг нөлөө үзүүлнэ.

3.Салбарын болон эдийн засгийн үр ашиг

Төслийг хэрэгжүүлснээр эдийн засагт дараах шууд болон шууд бус ашиг бий болно:

- **Ажиллах хүчний бүтээмж нэмэгдэх:** Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн ур чадвартай мэргэжилтнүүд бэлтгэгдсэнээр аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагааны бүтээмж дээшилнэ. Энэ нь улсын эдийн засгийн өсөлтөд шууд нөлөөлөх хүчин зүйл юм;

- **Шинэ ажлын байр бий болох:** Төслийн хүрээнд шинэ сургалтын төв, дадлагын бааз байгуулах, шинэ мэргэжил нээх нь багш, ажилтан, үйлчилгээний ажилтны ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ;

- **Мөнгөн урсгалын хуримтлал:** Сургалтын байгууллагууд шинэ тоног төхөөрөмжөөр хангагдаж, багш нар нь мэргэжил дээшлүүлснээр нэг суралцагчид ногдох сургалтын өртөг буурах, төгсөгчдийн ажлын байртай болох хувь нэмэгдэх зэрэг

нь эдийн засгийн хувьд үр ашигтай. Мөн иргэд орон нутагтаа, ажиллангаа суралцсанаар хот руу шилжих хөдөлгөөн, үүнтэй холбоотой зардал буурна;

• **Хөрөнгө оруулалтыг татах боломж:** Орчин үеийн, ур чадвартай мэргэжилтнүүд бүхий ажиллах хүчний зах зээл нь гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг татах гол шалтгаан болдог. Тогтвортой хөгжилд чиглэсэн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэж чадвал тухайн бүс нутагт үйлдвэр, аж ахуйн нэгж байгуулах сонирхол нэмэгдэнэ.

---o0o---